

Handläggare: Britt-Marie Ericsson
Telefon: 08-508 21 008

Till
Älvsjö stadsdelsnämnd
2010-02-11

Förslag till revidering av STAN-programmet – Stockholms Tobaks-, Alkohol- och Narkotika- politiska program

Förvaltningens förslag till beslut

Stadsdelsnämnden överlämnar detta tjänsteutlåtande som svar på remissen.

Charlotte Svensson
Stadsdelsdirektör

Göran Sjödin
Verksamhetsområdeschef

Eva Folke
Verksamhetsområdeschef

Sammanfattning

Socialtjänst- och arbetsmarknadsförvaltningen har enligt beslut i kommunfullmäktige i december 2004 genomfört en uppföljning och revidering av STAN-programmet. Sedan 2004 har stora förändringar skett i stadens integrerade system för ledning och uppföljning av verksamhet och ekonomi (ILS). Föreliggande förslag till STAN-program samspelar med budget på ett helt annat sätt än tidigare vilket torde öka relevansen för programmet och förtydligar också budgetens intentioner inom detta område. Genom utvecklingen av ILS-webben kommer det att finnas bättre förutsättningar för uppföljning.

Programmet ska ses som stöd i det vardagliga arbete och föreslås som tidigare omfatta alkohol, narkotika och tobak.

Ärendets beredning

Ärendet har beretts inom kansli- och serviceavdelningen och behandlats i förvaltningsgruppen 2010-02-04.

Bakgrund

STAN-programmet antogs i kommunfullmäktige den 14 december 2004 att gälla fr.o.m. den 1 januari 2005. I programmet anges att socialtjänstnämnden, numera socialtjänst- och arbetsmarknadsnämnden, ansvarar för att programmet följs upp och revideras vart fjärde år. Socialtjänst- och arbetsmarknadsförvaltningen har i enlighet med kommunfullmäktiges beslut genomfört en uppföljning och revidering av STAN-programmet under 2008.

Ärendet

Sedan STAN-programmet antogs 2004 har betydande förändringar skett av stadens integrerade system för ledning och uppföljning av verksamhet och ekonomi (ILS). Vision 2030 har antagits av kommunfullmäktige och enligt beslut är budgeten överordnad alla andra styrdokument. I budgeten anges kommunfullmäktiges inriktningsmål som är verksamhetsövergripande och som tydliggör vad nämnder och styrelser ska uppfylla. I budgeten fastställs även ett antal indikatorer som mäter i vad mån nämnder och styrelser uppfyller målen.

De fyra inriktningsmålen för nuvarande STAN-program ligger kvar som visionära riktmärken i det reviderade förslaget:

1. Barns och ungdomars uppväxt ska vara fri från tobak, alkohol och narkotika
2. Ett narkotikafritt Stockholm
3. Stadens invånare ska ha återhållsamma alkoholvanor
4. Stadens invånare som missbrukar alkohol eller andra droger ska erbjudas hjälp att komma från sitt missbruk

Det reviderade förslaget till STAN-program samspelar med budget på ett helt annat sätt än tidigare vilket torde öka relevansen för programmet och förtydligar också budgetens intentioner inom detta område.

Programmet ska ses som ett stöd och en inspiration i det vardagliga arbetet. Metoder och arbetssätt utvecklas kontinuerligt inom såväl det förebyggande området som inom vård- och behandlingsområdet. För att programmet inte ska tappa aktualitet kompletteras programmet med en webbsida med länkar till metodguider, aktuell forskning m.m. Programmet föreslås som tidigare omfatta alkohol, narkotika och tobak, med nivåerna förebyggande insatser, tidiga insatser och vård- och behandlingsinsatser.

Inriktning – utgångspunkt

STAN-programmets visionära mål ska komplettera Vision 2030 genom att uppmärksamma nödvändigheten av ett drogförebyggande arbete för att utveckla Stockholm till en stad i världsklass. STAN-programmet har sin etiska utgångspunkt i socialtjänstlagen och FN:s konvention om barns rättigheter. Därutöver utgår programmet från svensk lagstiftning, regeringens nationella åtgärdsprogram, Socialstyrelsens nationella riktlinjer för missbruks- och beroendevård samt Stockholms inriktnings- och budgetmål.

Samverkan mellan huvudmännen har en central och viktig roll i arbetet med att förebygga, tidigt upptäcka och behandla missbruk och beroende. *Policy för att förebygga och behandla missbruk och beroende, samverkan mellan kommunerna och landstinget i Stockholms län har tagits fram.* Policyn antogs av Stockholms kommunfullmäktige 2009-03-30 och ligger också till grund för det reviderade programmet. Programmets inriktning har även tagit hänsyn till aktuella forskningsresultat.

Struktur - genomförande

Programmet har tre huvudavsnitt: *Förebyggande insatser, Tidiga insatser* samt *Vård och behandling*. Huvudavsnittet *Förebyggande insatser* är uppdelat på delavsnitt som behandlar *begränsning av tillgänglighet* respektive *begränsning av efterfrågan*.

För att kunna genomföra programmets intentioner ska stöd erbjudas till framförallt stadsdelsnämnderna. Inom socialtjänst- och arbetsmarknadsförvaltningen finns enheten Preventionscentrum som bl.a. har till uppgift att stödja stadsdelsnämndernas utvecklingsarbete.

Uppföljning

STAN-programmet är ett stadsövergripande styr- och måldokument. Programmet innehåller förslag på aktiviteter och indikatorer och anger en inriktning för hur programmet ska nås. STAN-programmet följs upp av kommunfullmäktige.

Kommunfullmäktiges årligen antagna budget är det överordnade styrdokumentet för alla verksamheter i staden. STAN-programmet kompletterar budgeten inom sitt sakom-

råde. Kommunfullmäktige fastställer ett antal indikatorer i budgeten som mäter måluppfyllelsen.

Följande indikatorer föreslås för arbetet med tobak- alkohol-, och narkotika inom STAN-programmet 2009-2012.

Med *barn* avses här elever i grundskolans år 9, med *ungdomar* menas elever i gymnasiets år 2.

1. *Andelen barn och ungdomar som inte använder tobak*
2. *Andelen barn och ungdomar som inte använder alkohol*
3. *Andelen barn och ungdomar som inte använt narkotika*
4. *Andelen storkonsumenter av alkohol bland både unga och vuxna*
5. *Berusningsdrickande bland både unga och vuxna*
6. *a) Antal vuxna missbrukare i biståndsbedömd öppenvård*
b) Antal vuxna missbrukare i biståndsbedömd (enligt SoL) dygnetrunt-vård
c) Antalet vuxna missbrukare dömda till vård enligt LVM
7. *Andelen berusade som nekats att få köpa starköl på restaurang*
8. *Andelen ungdomar som nekats att få köpa starköl på restaurang*
9. *Andelen barn som själva köper folköl och tobak*

Från och med 2009 finns några av indikatorerna med i stadens budget.

Socialtjänst- och arbetsmarknadsnämnden tar fortlöpande fram och rapporterar resultat utifrån ovanstående nio indikatorer. Stadens nämnder ansvarar för att ta fram indikatorer och aktiviteter för sitt eget arbete inom området. Kommunfullmäktige och kommunstyrelsen följer upp arbetet mot droger i tertialrapporter och årsredovisning utifrån i vad som beslutats i budget för det aktuella verksamhetsåret. STAN-programmet är långsiktigt, vilket innebär att de övergripande målen, aktiviteterna och indikatorerna kan komma att förändras utifrån förändringar i budgetens inriktning.

Förvaltningens synpunkter och förslag

Förvaltningen stödjer förslaget till reviderat STAN-program. Det är positivt att programmet är kopplat till stadens integrerade system för ledning och uppföljning av verksamhet och ekonomi (ILS) vilket innebär att det blir lättare att följa upp programmens intentioner genom att uppföljningsmetoden överensstämmer med hur nämndernas verksamhet i övrigt följs upp av kommunfullmäktige.

Förvaltningen är positiv till att man i programmet utgår från arbetssätt och metoder som är kunskapsbaserade och som även involverar brukaren. Det ställs höga krav på

missbruksvårdens kvalitet och tillgänglighet i programmet. Samarbete mellan skola, socialtjänst, fritidsverksamheter, polis och frivilligorganisationer har en avgörande betydelse för att nå ungdomar i riskzon.

Det är viktigt att satsa på förebyggande verksamhet för att förhindra att ungdomar tidigt börjar använda tobak, alkohol och narkotika. Av programmet framgår vidare att föräldrars delaktighet är viktig i det förebyggande arbetet vilket innebär att förskola, skola och andra berörda verksamheter som riktar sig till barn och ungdom måste utveckla arbetssätt som gör det möjligt för föräldrar att bli delaktiga.

Förvaltningen är positiv till det policydokument som tagits fram mellan Sveriges kommuner och landsting (SKL) och Stockholms läns landsting om hur samverkan ska ske för att förebygga skador av alkohol och narkotika och ge stöd, vård och behandling till personer med missbruk och beroende.

Eftersom det finns flera styrdokument i staden, som berör likartade områden som STAN-programmet t.ex. skolans styrande dokument, Stockholms stads brottsförebyggande program och Stockholms stads program för kvinnofrid, är det angeläget att samordna arbetet för att undvika dubbelarbete.

Bilaga

Remissen